

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Janika Räisänen

Kuvallinen opas työpaikkaohjaajille opetuskotihoidon toimintamallia hyödyntäen

Opinnäytetyö
Syksy 2024
Geronomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Geronomi (AMK)

Tekijä: Janika Räisänen

Työn nimi alaotsikoineen: Kuvallinen opas työpaikkaohjaajille opetuskotihoidon toimintamallia hyödyntäen

Ohjaaja: Anna-Kaarina Koivula

Vuosi: 2024

Sivumäärä:23

Liitteiden lukumäärä:1

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää työpaikkaohjaajille suunnattu kuvallinen opas, joka tukee heidän työtään lähihoitajaopiskelijoiden ohjauksessa kotihoidossa. Oppaan tarkoituksena on tarjota selkeitä ohjeita uudenlaisen ohjausmenetelmän käyttöön. Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena työnä tutkimuksellisella asenteella. Taustalla on Pohjanmaan TulKoti-hanke, jonka rahoittajana toimi sosiaali- ja terveysministeriö. Hankkeen tavoitteena oli harjoittaa opiskelijoiden kommunikaatio- ja yhteistyötaitoja sekä vahvistaa heidän käytännön osaamistaan kotihoidossa. Opinnäytetyössä hyödynnettiin opetuskotihoidon toimintamallia, ja oppaan kehittämisprosessi pohjautui pilotointivaiheessa tehtyihin havaintoihin ja käytännön tarpeisiin. Pilotointi toteutettiin Pohjanmaan hyvinvointialueen kotihoidossa, jossa toimintamallia kokeiltiin valitulla alueella. Oppaan suunnittelussa ja kehittämisessä huomioitiin työpaikkaohjaajien tarpeet.

Opinnäytetyön tuloksena syntynyt kuvallinen opas tarjoaa konkreettisia ohjeita työpaikkaohjaajille, mikä edistää uuden ohjausmenetelmän käyttöönottoa kotihoidossa. Opas tukee työpaikkaohjaajien ja lähihoitajaopiskelijoiden välistä yhteistyötä sekä mahdollistaa tehokkaan ja selkeän ohjausprosessin. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että opas vastaa käytännön tarpeisiin ja auttaa työpaikkaohjaajia omaksumaan uusia toimintatapoja. Oppaan tarkoituksena on madaltaa kynnystä ryhtyä ohjaamaan lähihoitajaopiskelijoita uudella menetelmällä sekä kannustaa työpaikkaohjaajia kehittämään osaamistaan.

Vaikka opasta ei ehditty ottaa käyttöön hankkeen päättymisen vuoksi, se tarjoaa hyödyllisen välineen Pohjanmaan hyvinvointialueelle ja hankkeen käyttöön. Opas on hyödynnettävissä, jos opetuskotihoidon toimintamallia päätetään jalkauttaa muille kotihoidon alueille tulevaisuudessa.

¹ Asiasanat: opiskelijaohjaus, vertaisoppiminen, kotihoito

Thesis abstract

Degree programme: Bachelor of Social Services and Health Care, Applied Gerontology

Author: Janika Räisänen

Title of thesis: A visual guide for workplace supervisors using the teaching home care approach

Supervisor: Anna-Kaarina Koivula

Year: 2024

Number of pages:23

Number of appendices:1

The aim of this thesis was to develop a pictorial guide for workplace instructors, supporting their guidance of practical nurse students in home care. The purpose of the guide was to provide clear instructions for adopting a new type of guidance method connected to the teaching home care operational model. The thesis was carried out as a functional project with a research-oriented approach, drawing on experiences from the TulKoti project in Ostrobothnia, funded by the Ministry of Social Affairs and Health.

The TulKoti project sought to strengthen students' communication, collaboration, and practical skills within home care. In this thesis, the teaching home care operational model was utilized, and the development of the guide was based on observations and practical needs identified during the pilot phase. The pilot was conducted in the Wellbeing Services County of Ostrobothnia, where the operational model was tested in a selected home care area. The guide's design and content took into account the needs of workplace instructors.

As a result of the thesis, a pictorial guide was created, offering concrete instructions that support the effective introduction of the new guidance method in home care. The guide facilitates cooperation between workplace instructors and practical nurse students, enabling a more efficient and clearer guidance process. It encourages instructors to adopt new operational practices and helps them integrate this approach into their mentoring.

Although the guide could not be implemented before the project ended, it remains a valuable tool for the Wellbeing Services County of Ostrobothnia and for the TulKoti project. It can be utilized if the teaching home care model is expanded to other home care areas in the future. By lowering the threshold for instructors to embrace new methods, the guide has the potential to foster ongoing development and improve the quality of guidance in home care.

¹ Keywords: student guidance, peer Learning, homecare

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	1
Thesis abstract	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO	4
2 VERTAISOPPIMINEN	5
2.1 Mitä on vertaisoppiminen?	5
2.2 Vertaisoppimisen hyödyt	5
3 OPISKELIJOIDEN OHJAAMINEN	7
3.1 Mitä on opiskelijoiden ohjaaminen?	7
3.2 Hyvän ja kannustavan ohjauksen merkitys	7
3.3 Ohjauksen arviointi	8
4 OPETUSKOTIHOITO	10
4.1 Pohjanmaan Tulkoti - Österbottens Tulkoti	10
4.2 Opiskelijoiden ohjaaminen opetuskotihoidon toimintamallilla	10
5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TEHTÄVÄT	11
5.1 Työpaikkaohjaajille kuvallinen opas	11
5.2 Aineiston keruu	11
5.3 Opinnäytetyön merkitys ja hyödyt	12
6 MENETELMÄLLISET VALINNAT	14
6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	14
6.2 Toimeksiantaja ja kohderyhmä	15
6.3 Oppaan suunnittelu	16
6.4 Oppaan toteutus	17
7 POHDINTA	19
LÄHTEET	21
LIITTEET	23

1 JOHDANTO

Kotihoidon merkitys kasvaa väestön ikääntyessä ja hoivapalveluiden tarpeen lisääntyessä. Opetuskotihoidon toimintamalli on kehitetty vastaamaan näihin haasteisiin ja tukemaan opiskelijoiden siirtymistä opinnoista työelämään. Oma kokemukseni työpaikkaohjaajana vahvisti ajatusta siitä, että työpaikoille tarvitaan selkeä, kuvallinen opas opiskelijoiden ohjauksen tueksi. Oppaan avulla voidaan varmistaa, että ohjaus on yhdenmukaista ja opiskelijoille tarjotaan selkeitä toimintamalleja, jotka tukevat heidän oppimistaan käytännön työtehtävissä.

Opinnäytetyössäni keskityn opetuskotihoidon toimintamalliin, joka pilotoitiin Pohjanmaan hyvinvointialueella osana TulKOTI-hanketta vuosina 2021–2023. Toimintamalli yhdistää ammattienvälisen koulutuksen, vertaisoppimisen ja etäohjauksen, ja sen tavoitteena on kehittää uusia, innovatiivisia käytäntöjä kotihoidon kentälle. Toimin itse työpaikkaohjaajana ja kokemukseni prosesseista tarjosivat arvokkaita näkökulmia opinnäytetyöhön. Siirryin muihin työtehtäviin huhtikuun loppupuolella 2023, jonka vuoksi työni käsittelee hetkeä marraskuun lopusta 2022 huhtikuun loppuun 2023.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää kuvallinen opas, joka auttaa työpaikkaohjaajia selkeyttämään ohjausmenetelmiään ja tukee heidän ammatillista kehittymistään. Tämä työ tarjoaa myös välineitä, joiden avulla voidaan edistää opetuskotihoidon toimintamallin juurruttamista osaksi kotihoidon arkea. Tulosten avulla pyritään tukemaan työpaikkaohjaajia ja opiskelijoita sekä vastaamaan kotihoidon tulevaisuuden tarpeisiin.

2 VERTAISOPPIMINEN

2.1 Mitä on vertaisoppiminen?

Vertaisoppiminen on opetus- ja oppimisstrategia, joka sisältää opiskelijoiden ryhmätyöskentelyä ongelman ratkaisemiseksi, tehtävän suorittamiseksi tai tuotteen luomiseksi (Johnston & NCE-MSTL, 2009, s. 1). Jokainen ryhmän jäsen on vastuussa paitsi opetettavan asian oppimisesta myös siitä, että auttaa muita ryhmäläisiä oppimaan luoden näin saavutusten ilmapiirin. Opiskelijat työskentelevät tehtävän parissa, kunnes kaikki ryhmän jäsenet ymmärtävät sen ja suorittavat sen onnistuneesti.

2.2 Vertaisoppimisen hyödyt

Vertaisoppimisella on tutkimusten mukaan monia hyötyjä. Useiden eri tutkimusten kautta on havaittu, että yhteistyössä työskentely vertaistensa kanssa ja yhteistyön arvostaminen edistävät suurempaa psyykkistä terveyttä kuin kilpailu vertaisten kanssa tai itsenäinen työskentely. Tutkimuksissa havaittiin myös, että yhteistoiminnalliset asenteet korreloivat voimakkaasti monien psyykkisen terveyden indikaattoreiden kanssa. (Johnson & Johnson, s. 365–379).

Opiskelijoiden keskinäinen oppiminen toimii yleensä hyvin, kun vertaisoppiminen järjestetään tarkoituksenmukaisella tavalla ja varmistetaan, että kaikki osallistuvat tasapuolisesti. Tutkimukset osoittavat, että kun opiskelijat toimivat vertaisopettajina tai tekevät yhteistyötä, he parantavat yleensä koulumenestystään (Topping, 2005, s. 635). Tämä auttaa myös heitä kehittämään tärkeitä sosiaalisia taitoja ja lisäämään itseluottamustaan. Vaikka joissain tutkimuksissa on havaittu, ettei vertaisoppiminen aina toimi, kokonaisuutena se näyttää olevan tehokas ja edullinen tapa oppia.

Yleisesti ottaen itseohjautuvuudella viitataan yksilön kykyyn toimia itsenäisesti ilman ulkopuolista ohjausta tai valvontaa. Tämä tarkoittaa, että henkilö pystyy asettamaan omat tavoitteensa, suunnittelemaan toimintansa niiden saavuttamiseksi ja arvioimaan edistymistään sekä tekemään tarvittavia muutoksia matkalla kohti tavoitteitaan. (Savaspuro, 2019, s. 25).

Savaspuro (2019, s. 25) kirjoittaa itseohjautuvuudesta kirjassaan, että itseohjautuvuus tuli työpaikoille, mutta kukaan ei kertonut, miten sellainen ollaan. Hänen mukaansa itseohjautuvuus on kuin kiipeämistä Kilimanjarolle tasamaalla. Savaspuro (2019, s.10) kirjoittaa, että itseohjautuvuus on jatkuvaa priorisointia, itsereflektointia, omien kykyjen ja ominaisuuksien rehellistä arviointia, aikatauluttamista, itsekuria, toisten huomioimista, tiimityötä, epävarmuuden sietämistä ja epämukavuusalueella olemista. Parempi itsensä johtaminen on valtava voimavara, joka hyödyttää sekä yksilöitä itseään että organisaatioita ja sitä kautta koko yhteiskuntaa.

Vertaisoppimisessa itseohjautuvuus nousee keskeiseksi tekijäksi, sillä oppiminen perustuu opiskelijoiden aktiivisuuteen ja kykyyn jakaa tietoa toisilleen ilman perinteistä ulkopuolista ohjausta. Vertaisoppiminen tarjoaa ympäristön, jossa opiskelijat voivat harjoitella itseohjautuvuuden taitoja, kuten priorisointia, itsereflektointia ja toisten huomioimista. Itseohjautuvuus on jatkuvaa oppimisprosessia, joka vaatii kykyä mukautua ja toimia tavoitteellisesti, ja nämä samat ominaisuudet ovat edellytyksiä onnistuneelle vertaisoppimiselle.

Kun opiskelijat oppivat ohjaamaan itseään ja työskentelemään tasavertaisesti toistensa kanssa, he kehittävät samalla taitoja, jotka hyödyttävät heitä myöhemmin työelämässä. Näin vertaisoppiminen ei pelkästään tue tietojen ja taitojen jakamista vaan myös vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia itsenäiseen työskentelyyn ja tiimityöhön. Tämä tekee siitä merkittävän osan nykyaikaista opetusta ja ammatillista kasvua.

3 OPISKELIJOIDEN OHJAAMINEN

3.1 Mitä on opiskelijoiden ohjaaminen?

Opiskelijan ohjaaminen työpaikalla on tärkeä osa ammattiin valmistavaa koulutusta. Ohjaus työpaikalla tarjoaa opiskelijalle käytännön kokemusta ja mahdollisuuden soveltaa oppimaansa työelämän käytännöissä. Ohjaajan rooli on keskeinen siinä, että opiskelija saa tukea ja palautetta sekä oppii työtehtävien ohella myös työelämän pelisäännöistä ja ammattitaidoista.

3.2 Hyvän ja kannustavan ohjauksen merkitys

Tehyn (2020) mukaan hyvä ohjaaja toimii mentorina tarjoten tukea, opastusta ja roolimallin, johon opiskelija voi samaistua ja jonka esimerkkiä hän voi seurata. Hyvän ohjauksen keskiössä on helposti lähestyttävä, avoin ja luottamusta herättävä vuorovaikutus, joka kannustaa opiskelijaa kysymään ja jakamaan ajatuksiaan ilman pelkoa epäonnistumisesta. Ohjaajan rehellisyys ja kyky antaa rakentavaa palautetta ovat ratkaisevia opiskelijan oppimisprosessissa. Onnistumisten huomioiminen ja niiden korostaminen auttavat opiskelijaa kehittämään itsevarmuutta ja motivaatiota.

Selkeä ja avoin kommunikaatio on ohjauksen kulmakivi. Tämä tarkoittaa, että ohjaaja ei pelkästään jaa tietoa vaan myös kuuntelee opiskelijaa ja mukauttaa ohjaustaan opiskelijan tarpeiden ja oppimistyylin mukaan. Hyvä ohjaaja auttaa opiskelijaa ymmärtämään työtehtävien syvemmän merkityksen ja niiden vaikutuksen työyhteisöön ja asiakkaisiin.

Motivaatio ja kannustava asenne ovat ratkaisevia tekijöitä opiskelijan sitoutumisessa ja oppimisessa. Ohjaajan tulee antaa opiskelijalle mahdollisuus ottaa vastuuta ja tehdä päätöksiä, mikä tukee hänen itseluottamuksensa ja itsenäisen ajattelunsa kehittymistä. Tärkeää on myös, että ohjaaja itse on avoin oppimiselle ja pyrkii jatkuvasti kehittämään omia ammatillisia taitojaan ja ohjausosaamistaan.

Optimaalisen ohjaukokemuksen takaamiseksi ohjaajan rooli ei rajoitu vain opiskelijan oppimiseen, vaan hänen tulee myös tukea opiskelijan integroitumista työyhteisöön.

Tämä voi tapahtua tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua työyhteisön toimintaan, jakamalla vastuuta ja luomalla opiskelijalle turvallinen ympäristö, jossa hän voi harjoitella ja kehittyä. Lisäksi ohjaajan on tärkeää varata riittävästi aikaa ohjaukseen ja opetukseen, sillä kiireen tunne voi heikentää opiskelijan oppimiskokemusta ja ammatillista kasvua.

Hyvä ja kannustava ohjaus ei ainoastaan tue opiskelijan ammatillista kehitystä, vaan myös vahvistaa työyhteisön ilmapiiriä ja edistää oppimista organisaation tasolla. Tällainen ohjaus jättää positiivisen jäljen paitsi opiskelijaan, myös koko työyhteisöön, sillä se luo pohjan jatkuvalla oppimiselle ja kehittymiselle.

3.3 Ohjauksen arviointi

Työssäoppimisen arviointia on tärkeää tarkastella monesta näkökulmasta. Ensinnäkin on olennaista erottaa oppimisen arviointi osaamisen arvioinnista. Oppimisen arviointi tapahtuu työssäoppimisen eri vaiheissa ja on pääasiassa suullista ja kannustavaa. Aluksi työpaikkaohjaajan tulee arvioida opiskelijan lähtötasoa ja suunnitella yhdessä opiskelijan kanssa harjoittelujakson tavoitteet. Osaamisen kehittymistä arvioidaan sitten harjoittelujakson aikana. Arvioinnissa keskitytään siihen, kuinka hyvin opiskelija suoriutuu käytännön työstä, mikä on vaatimus tutkinnon osassa. Hyvä työpaikkaohjaaja tunnistaa opiskelijan vahvuudet ja kehittämistarpeet, ohjaten oppijaa vahvistamaan käytännön taitojaan ja kehittämään teoreettista osaamistaan tarvittavilla alueilla. Opiskelijan tulee saada selkeää palautetta siitä, missä hän tarvitsee lisää osaamista, esimerkiksi ammattiosaamisen näyttöä varten. Työpaikkaohjaajan on myös tarvittaessa annettava rakentavaa palautetta (Nevala, 2015, s. 21). Päätös tehdään yhdessä opettajan kanssa, jos opiskelija ei ole valmis ammattiosaamisen näyttöön.

Laadukas osaamisen arviointi perustuu olennaisesti ammattitaitovaatimuksiin ja asetettuihin osaamistavoitteisiin (opetushallitus (i.a.). Arviointiprosessi varmistaa, että opiskelija hallitsee tarvittavan osaamisen, joka on määritelty tutkinnon perusteissa.

Osaamisen arviointi onnistuu parhaiten, kun näyttötilanne on etukäteen hyvin suunniteltu. Arvioijat ovat valmistautuneet tehtäväänsä perusteellisesti ja tekevät tiivistä yhteistyötä ennen näyttöä, sen aikana ja sen jälkeen. Opiskelija ja arvioijat ovat perehtyneet

tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Kaikki osapuolet ymmärtävät osaamisen osoittamisen kokonaisuuden merkityksen ja ovat motivoituneita hoitamaan oman roolinsa parhaalla mahdollisella tavalla. (Ohjaan.fi (i.a.). Vuorovaikutus on aktiivista ja kannustavaa. Osaamisen arviointi perustuu rakentavaan palautteeseen.

4 OPETUSKOTIHOITO

4.1 Pohjanmaan TulKOTI - Österbottens TulKOTI

TulKoti-hanke (Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille 2021–2023) tuki opetuskotihoidon toimintamallin kehittämistä ja kokeilua. Hankkeessa kehitettiin ratkaisuja, joiden tarkoituksena oli tukea iäkkäiden kotona asumista sekä parantaa kotihoidon laatua ja vetovoimaisuutta hyödyntämällä nykyaikaista teknologiaa (Åkerholm, 2022). Hankkeen tarkoituksena oli luoda opetuskotihoidon malli, jonka pitäisi edistää sujuvaa siirtymistä opinnoista työelämään. Hankkeen tavoitteena oli kehittää innovatiivisia käytäntöjä ja työkaluja, jotka mahdollisesti voisivat tehdä kotihoidosta entistä tehokkaampaa ja houkuttelevampaa sekä asiakkaille että hoitohenkilöstölle.

4.2 Opiskelijoiden ohjaaminen opetuskotihoidon toimintamallilla

Opetuskotihoidon toimintamallin suunnitteli ja toteutti TulKOTI-hanke Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Toimintamallia pilotoitiin vuoden 2022 lokakuusta vuoteen 2023 toukokuuhun asti Vaasassa kotihoidon alueella. Toimintamalli koostui kolmesta eri osasta, jotka ovat ammattienvälinen koulutus, vertaisoppiminen ja opiskelijaohjaus etäyhteydellä (Pohjanmaan hyvinvointialue, i.a.).

Toimintamallin kontekstissa ammattienvälinen koulutus tarkoitti sitä, että eri sosiaali- ja terveysalan opiskelijat jakoivat palaverin kautta tietoa keskenään viikoittain. Näissä tapaamisissa heidän oli tarkoitus oppia ammatillisista rooleistaan harjoittelun aikana.

Vertaisoppimisella tässä toimintamallissa tarkoitetaan, että samasta ammattiryhmästä olevat opiskelijat työskentelevät harjoittelujakson aikana pareittain, mikä tuki heidän keskinäistä oppimistaan ja ammatillista kehittymistään.

VideoVisit-ohjelmaa (Pohjanmaan hyvinvointialue, i.a.) hyödynnettiin opiskelijaohjauksen etäyhteydessä. Ohjaaja valvoi asiakaskäyntiä etäyhteyden avulla, kun opiskelijapari suorittivat keskenään asiakaskäyntiä.

5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TEHTÄVÄT

5.1 Työpaikkaohjaajille kuvallinen opas

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kuvata ja selittää, mitä opetuskotihoito on, sekä tarkastella, miten työpaikkaohjaajat voivat ohjata lähihoitajaopiskelijoita hyödyntämällä opetuskotihoidon toimintamallia. Työn tavoitteena on kehittää työpaikkaohjaajien ohjausmenetelmiä tarjoamalla heille kuvia ja selkeitä ohjeita, jotka tukevat opiskelijoiden opastamista ja innostamista ainutlaatuisella tavalla.

Haluan tarjota työpaikkaohjaajille konkreettisia välineitä, joiden avulla he voivat rohkaista opiskelijoita tuomaan esiin omia vahvuuksiaan ja osaamistaan. Tämän avulla pyrin edistämään sekä työpaikkaohjaajien että opiskelijoiden ammatillista kehittymistä. Lisäksi työni tavoitteena on varmistaa, että opetuskotihoidon toimintamalli saataisiin hyödynnettyä mahdollisimman tehokkaasti käytännön työelämässä.

Kuvallisen oppaan avulla kokeneemmat työpaikkaohjaajat voivat perehdyttää uusia kollegoitaan ohjauksen käytäntöihin ja toimintatapoihin. Oppaan johtoajatukseksi on vahvistaa työpaikkaohjaajien osaamista sekä yhtenäistää ohjaukseen käytäntöjä, jotta opiskelijat saavat johdonmukaista ja laadukasta tukea työharjoittelujensa aikana. Tämän lisäksi toivon oppaan toimivan inspiraationa uusien ohjausmenetelmien kehittämiseksi, jotka tukevat työpaikkaohjaajia erityisesti käytännönläheisessä, opiskelijakeskeisessä ohjauksessa. Näin oppaasta voisi tulla työkalu, joka paitsi tukisi työpaikkaohjaajia heidän päivittäisessä työssään, mutta myös edistäisi ammattitaidon siirtymistä työyhteisössä pitkällä aikavälillä.

5.2 Aineistonkeruu

Oma kokemukseni hankkeessa on toiminut merkittävänä inspiraationa tämän opinnäytetyön aineiston keruussa. Hankkeen valmista opetuskotihoidon toimintamallia on hyödynnetty työni perustana ja ohjaavana tekijänä, sillä malli tarjoaa konkreettisia esimerkkejä siitä, miten lähihoitajaopiskelijoita voidaan ohjata kotihoidon kentällä.

Aineistonkeruun osalta tämä tarkoittaa, että opinnäytetyöni keskittyy osittain omaan havaintooni ja käytännön kokemuksiini hankkeesta sekä soveltuvaan teoriataustaan, joka tukee mallin kehittämistä ja ohjausmenetelmien edistämistä työpaikkaohjauksen kentällä.

Tämä tekee ammatillisen lähdekirjallisuuden löytämisestä haastavaa, sillä vastaavanlaisia malleja tai tutkimustietoa on saatavilla hyvin vähän. Samalla tämä korostaa, että kyseessä on urauurtava malli, joka vastaa kotihoidon alalla ilmeneviin ajankohtaisiin ja kasvaviin tarpeisiin.

Näiden haasteiden vuoksi opinnäytetyöni aineistonkeruu on tukeutunut pitkälti omiin havaintoihini ja käytännön kokemuksiini hankkeen aikana. Lisäksi olen hyödyntänyt soveltuva teoriataustaa, joka tukee mallin kehittämistä sekä ohjausmenetelmien edistämistä työpaikkaohjauksen kentällä. Tämä lähestymistapa mahdollistaa syvällisen tarkastelun ja tarjoaa arvokkaita näkökulmia toimintamallin jatkokehitykseen.

5.3 Opinnäytetyön merkitys ja hyödyt

Opinnäytetyön pohjalta kehitettävä kuvallinen opas tarjoaa työpaikkaohjaajille selkeitä ohjeita ja konkreettisia työkaluja, joiden avulla opiskelijoiden ohjaamisesta voidaan tehdä entistä tehokkaampaa ja tavoitteellisempaa. Oppaan tarkoituksena on paitsi yhtenäistää ohjauskäytäntöjä, myös innostaa ohjaajia ottamaan aktiivinen rooli opiskelijoiden oppimisen tukemisessa. Näin työ tukee sekä opiskelijoiden että ohjaajien ammatillista kehittymistä.

Opinnäytetyöllä on merkitystä erityisesti opetuskotihoidon toimintamallin käytäntöön viemisessä ja sen hyödyntämisessä laajemmin kotihoidon kentällä. Työ voi toimia lähtökohtana uusille kehittämishankkeille, joissa pyritään vastaamaan kotihoidon muuttuvaan tarpeeseen ja kasvaviin vanhusväestöön liittyviin haasteisiin. Työn tarjoamia näkökulmia ja toimintatapoja voidaan mahdollisesti soveltaa myös muilla kotihoidon alueilla hyvinvointialueella.

Kotihoidon kentällä uudenlaisten perehdytys- ja ohjausmallien kehittäminen on erityisen tärkeää, sillä resurssipaineet ja lisääntyvä tarve nykyaikaisille hoitomenetelmille vaativat

innovatiivisia ratkaisuja. Opinnäytetyö pyrkii vastaamaan näihin tarpeisiin tarjoamalla välineitä, jotka helpottavat opiskelijoiden perehdytystä ja tukevat heidän ammatillista kasvuaan jo opintojen aikana. Samalla työ vahvistaa työpaikkaohjaajien roolia osaamisen välittäjinä ja työyhteisöjen kehittäjinä.

Pitkällä aikavälillä opinnäytetyöllä voi olla vaikutusta myös kotihoidon houkuttelevuuteen uravaihtoehtona. Hyvin suunniteltu ohjaus ja onnistuneet oppimiskokemukset voivat lisätä opiskelijoiden kiinnostusta kotihoidon parissa työskentelyyn, mikä on ratkaisevan tärkeää alan työvoimatarpeen näkökulmasta. Työ pyrkii näin vaikuttamaan positiivisesti sekä yksilötasolla että koko kotihoidon alan tulevaisuuden kehitykseen.

6 MENETELMÄLLISET VALINNAT

Itselläni on ollut haasteita löytää mieleinen aihe, josta tehdä opinnäytetyö. Koronavuosi vuonna 2020–2021 lisäsi haasteita erityisesti toiminnallisen opinnäytetyön aiheen löytämiseen, sillä rajoitteita oli muun muassa henkilömäärissä sisätiloissa. Tämän opinnäytetyön prosessin alkoi syksyllä, marraskuussa 2022, ja se eteni kuvan 1 mukaisesti.

Kuva 1. Opinnäytetyön eteneminen.

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyön toteutin toiminnallisena opinnäytetyönä. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Se tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä (Airakinen & Vilka, 2003, s. 5). Toiminnallinen opinnäytetyö (practice-based thesis) toteutetaan käytännönläheisenä projektina ammattikorkeakoulussa, jonka lopputuloksena syntyy jokin konkreettinen tuotos (Airaksinen ym., 2022, s. 11).

Sain opinnäytetyöni idean TulKoti-hankkeesta. Olin itse hankkeessa työpaikkaohjaajana opiskelijoille. Hankkeen projekti oli silloin vielä melko alkuvaiheessa. Sen aikana minulle syntyi ideoita, miten voisi helpottaa työpaikkaohjaajien ohjaamista opetuskotihoidon toimintamallilla. Huomasin työpaikkaohjaajana, että olisin kaivannut itse jotain kuvallista

opasta, jossa kerrottaisiin muun muassa, mitä laitteita käytetään ja kuinka ohjata opiskelijaa opetuskotihoidon toimintamallilla. Hankkeessa oli laadittu oma kirjallinen toimintamalli, jossa opiskelijat ja työpaikkaohjaajat saivat tietoa. Toimintamallissa kerrottiin, että mitkä ovat etänä ohjattavissa sallittuja hoitotoimenpiteitä ja mitkä eivät. Opetuskotihoidon toimintamallin teksti oli kattava ja perusteellinen, mutta kaipasin työpaikkaohjaajille omaa ohjetta. Toimintamalli on hyvä erityisesti opiskelijoille, mutta itse olisin halunnut helpon ja yksinkertaisen oppaan, jota pitää esimerkiksi toimistolla ilmoitustaululla esillä tai repussa mukana. Tällainen opas madaltaisi kynnystä ryhtyä työpaikkaohjaajaksi.

Työohjaajana toimiessani käytin etäohjauksessa kannettavaa tietokonetta ja kuulokkeita, kun taas opiskelijaparilla oli mukanaan tabletti ja teline sen asettamiseksi sopivalle tasolle, kuten pöydälle. Kokemukseni etäohjauksesta olivat yllättävän positiiviset. Opiskelijat osoittivat taitoa asettaa laitteet optimaalisesti ja kommunikoivat asiakkaiden kanssa itsenäisesti. Kuuntelin etäyhteyden avulla sovituksessa paikassa heidän keskustelujaan tarjoten samalla tarvittaessa tukea. Tämä malli antoi opiskelijoille mahdollisuuden harjoitella itsenäisyyttä turvallisessa ympäristössä, jossa ohjaajan tuki oli helposti saatavilla.

Näen opetuskotihoidon toimintamallissa paljon potentiaalia. Sen avulla voidaan lisätä opiskelijaohjauksen sujuvuutta ja tarjota työpaikkaohjaajille konkreettisia välineitä heidän työhönsä. Selkeä, visuaalinen opas voisi merkittävästi helpottaa ohjaajien työtä ja samalla vahvistaa toimintamallin hyödyntämistä kotihoidon kentällä. Uskon, että tällainen opas tekisi ohjausprosessista paitsi helpomman myös houkuttelevamman uusille työpaikkaohjaajille.

6.2 Toimeksiantaja ja kohderyhmä

Opinnäytetyölläni ei ole varsinaisesti toimeksiantajaa. Toimeksiantajaani voisi luonnehtia pikemminkin yhteistyökumppaniksi, sillä olin itse aloitteellinen ja esitin idean oppaan laatimisesta hankkeen projektipäälliköille. Opinnäytetyöni tukee TulKoti-hanketta, jota sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö rahoitti. Hankkeen taustalla on kansallinen tavoite, jonka mukaan iä-

käs ihminen voisi asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään, jopa elämänsä loppuun asti (Isuls, 2022). Isuls (2022) mainitsee Sotkanetin (2019) tilastotiedon, jonka mukaan kotona asuvien ikäihmisten osuus on Pohjanmaalla keskimäärin pienempi kuin muualla Suomessa, kun taas raskaita palveluja tarvitsevien osuus on keskimääräistä suurempi.

Sovin hankkeen projektipäälliköiden kanssa, että laadin työpaikkaohjaajille kuvallisen oppaan. Opaas on suunniteltu tukemaan työpaikkaohjaajia ja kannustamaan heitä ottamaan käyttöön opetuskotihoidon toimintamallin opiskelijoiden ohjauksessa. Oppaan tarkoituksena on herättää työpaikan henkilöstön kiinnostusta ja siten lisätä heidän valmiuksiaan sekä motivaatiotaan ohjata opiskelijoita uudella ja innovatiivisella tavalla.

Täten opinnäytetyön kohderyhmänä ovat erityisesti kotihoidossa toimivat työpaikkaohjaajat, jotka hyötyvät opetuskotihoidon selkeistä toimintatavoista ja etäohjauksen mahdollisuuksista. Hanke on jo ehtinyt loppua tätä opinnäytetyötä kirjoittaessa, mutta oppaan saa kuitenkin Pohjanmaan hyvinvointialue ottaa käyttöön.

6.3 Oppaan suunnittelu

Oppaan suunnittelu toteutettiin yhteistyössä hankkeen projektipäälliköiden kanssa. Suunnitteluprosessin aikana käytiin keskusteluja, joissa tarkasteltiin hankkeen tavoitteita sekä kohderyhmän tarpeita. Näiden pohjalta määriteltiin oppaan keskeinen sisältö ja rakenne. Yhteisenä tavoitteena oli luoda selkeät, käytännönläheiset ja visuaalisesti houkuttelevat ohjeet, jotka tukisivat työpaikkaohjaajia opetuskotihoidon toimintamallin käytössä.

Suunnitteluvaiheessa kiinnitettiin erityistä huomiota oppaan käyttäjystävällisyyteen. Taiton ja visuaalisen ilmeen suunnittelu tehtiin niin, että oppaan käyttö olisi helppoa kiireisessäkin työympäristössä. Visuaaliset elementit, kuten selkeät kuvat ja havainnollistavat kaaviot, valittiin tukemaan ohjeiden ymmärrettävyyttä. Lisäksi oppaan rakenne suunniteltiin niin, että tärkeät tiedot löytyisivät helposti ja nopeasti.

Yhteistyö hankkeen projektipäälliköiden kanssa auttoi varmistamaan, että oppaan sisältö vastaa sekä ohjaajien käytännön tarpeita että hankkeen tavoitteita. Tämä lähestymistapa mahdollisti sen, että oppaasta tuli kohdennettu ja tarkoituksenmukainen työkalu, joka paitsi helpottaa työpaikkaohjaajien arkea, myös edistää opetuskotihoidon toimintamallin tehokasta hyödyntämistä. Suunnitteluprosessissa otettiin huomioon myös käyttäjäpalautteen mahdollisuus, jotta opasta voidaan tarvittaessa kehittää ja päivittää tulevaisuudessa.

Oppaan tavoitteena on palvella työpaikkaohjaajia tukemalla heidän kykyään omaksua ja toteuttaa opetuskotihoidon toimintamalli käytännössä. Tämän saavuttamiseksi oppaan sisältö ja visuaalinen ilme suunniteltiin kohderyhmän tarpeita silmällä pitäen.

6.4 Oppaan toteutus

Oppaan visuaalisen materiaalin tuottaminen aloitettiin suunnittelemalla kuvamateriaali ja sen sisältö. Valokuvaaminen toteutettiin digijärjestelmäkameralla Canon EOS 600D sekä OnePlus 7 -puhelimella. Nämä valittiin niiden monipuolisten ominaisuuksien ja helppokäyttöisyyden vuoksi. Kuvia otettiin erityisesti oppaassa esiteltävistä työvälaineistä ja tilanteista, jotka havainnollistavat opetuskotihoidon toimintamallin käyttöä työpaikkaohjauksessa. Kuvia suunniteltaessa otettiin huomioon selkeys, visuaalinen yhtenäisyys ja käytännölläisyys, jotta materiaali vastaisi kohderyhmän tarpeita.

Kuvamateriaali siirrettiin tietokoneelle jatkokäsittelyä varten. Kuvien muokkaamisessa keskityttiin kirkkauden, kontrastin ja rajauksen optimointiin, jotta lopputulos olisi mahdollisimman selkeä ja ammattimainen.

Oppaan visuaalinen suunnittelu ja sisällön yhdistäminen toteutettiin ensin Microsoft Word -alustalla. En ollut loppu tulokseen tyytyväinen, sillä kuvien ja tekstien visuaalinen näky eivät omaa silmääni miellyttäneet. Havaitsin myös tulostettuani ensimmäisen version oppaasta, että kuvat ja tekstit eivät halutulla tavalla näyttäneet hyvältä. Tämän vuoksi vaihdoin Canvaan, joka on ilmainen graafisen suunnittelun työkalu. Valitsin Canvan sen monipuolisten taittotyökalujen vuoksi, jotka mahdollistivat kuvien ja tekstin asettelun selkeäksi ja kohderyhmän tarpeisiin sopivaksi. Suunnitteluvaiheessa kiinnitettiin erityistä huomiota

tekstin luettavuuteen, fonttien valintaan sekä värimaailmaan, jotta oppaan ilme olisi sekä informatiivinen että houkutteleva.

Lopullinen versio oppaasta sisältää havainnolliset kuvat, selkeät ohjeet ja yksinkertaiset toimintamallit, joiden avulla työpaikkaohjaajat voivat helposti omaksua ja toteuttaa opetus-
kotihoidon periaatteet käytännössä.

Lopuksi oppaan viimeistelyvaiheessa varmistettiin, että materiaalit vastasivat kohderyhmän tarpeita. Oppaan tallentaminen ja jakelu tehtiin PDF-muodossa, mikä mahdollisti sen helpon levittämisen ja käytön työpaikoilla.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni prosessi oli monivaiheinen ja opettavainen. Oppaan visuaalisen osan kehittäminen ja ideoiden konkretisointi oli itselleni mieluisin osa projektia. Kuvien suunnittelu ja asettelu oppaaseen sujuivat odotettua paremmin, ja työskentely loi innostuksen tunteen. Suurimmat haasteet liittyivät kuitenkin opinnäytetyön kirjallisen osan kirjoittamiseen. Opetuskotihoidon toimintamallista ei ollut saatavilla erityisen paljon materiaalia tai julkaisuja, mikä hankaloitti tieteellisten lähteiden löytämistä ja kirjallisuuden käyttöä työn tueksi. Tämä heijastaa toimintamallin ainutlaatuisuutta ja osoittaa, että olemme uuden äärellä.

Henkilökohtaiset elämäntilanteet viivästyttivät prosessia merkittävästi. Oppaan ideointi ja raportin kirjoittaminen alkoivat vasta loppuvuodesta 2023, ja visuaalisen osan toteutus käynnistyi keväällä 2024. Työskentely töiden ohessa opetti minulle paljon omasta jaksamisestani ja siitä, että avun pyytäminen olisi ollut tärkeää jo projektin alkuvaiheessa. Täydellisyys tavoittelu teki ideointiprosessista välillä raskasta, mutta samalla se auttoi minua kehittämään tarkkuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Vaikka hanke oli päättynyt ennen oppaan valmistumista, olen kiitollinen mahdollisuudesta saattaa työ loppuun. Toivon, että oppaani tarjoaa tuleville samankaltaisille hankkeille uusia ideoita ja auttaa kehittämään opiskelijoiden ohjausta entistä tehokkaammaksi. Oppaan avulla on mahdollista lisätä työpaikkaohjaajien valmiuksia ja innostusta ohjata opiskelijoita. Tämä on erityisen tärkeää tulevaisuudessa, kun hyvinvointialueiden resurssit ovat rajalliset ja väestön ikääntyessä palvelutarve kasvaa.

Hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet asettavat uusia vaatimuksia opiskelijoiden ohjaukselle. Oppaani kehittämisprosessi herätti ajatuksia digitaalisten ratkaisujen mahdollisuuksista, kuten etäohjauksen ja virtuaalisten oppaiden hyödyntämisestä. Näillä ratkaisuilla voidaan tukea opiskelijoita ja keventää ohjaajien työtaakkaa, vaikka taloudelliset resurssit olisivat niukat. Digitaalisten työkalujen kehittäminen vaatii kuitenkin investointeja ja huolellista suunnittelua, jotta ne vastaavat sekä opiskelijoiden oppimistarpeisiin että hyvinvointialueiden käytännön vaatimuksiin.

Opinnäytetyö on auttanut minua ymmärtämään oman työni vaikutuksia sekä sen, kuinka tärkeää on tukea opiskelijoiden oppimista laadukkaalla ja suunnitelmallisella ohjauksella.

Tämä prosessi antoi minulle uusia valmiuksia ja näkökulmia, joita voin hyödyntää myös tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Tehy. (3.9.2020). *Hyvä ohjaaja sytyttää opiskelijan innon, huono voi saada miettimään jopa alanvaihtoa.* <https://www.tehylehti.fi/fi/tyoelama/hyva-ohjaaja-sytyttaa-opiskelijan-innon-huono-voi-saada-miettimaan-jopa-alanvaihtoa>
- Isuls, M. (28.06.2022). *Opetuskotihoito - Undervisningshemvård (Pohjanmaan TulKoti).* <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/opetuskotihoito-undervisningshemvard-pohjanmaan-tulkoti>
- Johnson, D., & Johnson, R. (6, 2009). *An Educational Psychology Success Story: Social Interdependence Theory and Cooperative Learning.* SAGE Publications. <https://journals-sagepub-com.libts.seamk.fi/doi/10.3102/0013189X09339057>
- Johnston. J., & NCE-MSTL. (2009). *How to Implement Peer Learning in Your Classroom.* <https://core.ac.uk/download/pdf/76996859.pdf>
- Kostamo, P., Airaksinen, T., & Vilkka., H. (2022). *Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: Opas toiminnalliseen oppimisyhteyteen.* Art House.
- Nevala, S. (2015). *Ohjaan oppijaa.* Super Ry. https://www.superliitto.fi/site/assets/files/4599/ohjaan_oppijaa_a5_32s_painoon.pdf
- Ohjaan.fi. (i.a.). *Millainen on hyvä arviointi?* <https://ohjaan.fi/arvioimme/millainen-on-hyva-arviointi/>
- Opetushallitus. (i.a.). *Osaamisen osoittaminen ja arviointi.* <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/osaamisen-osoittaminen-ja-arviointi>
- Pohjanmaan hyvinvointialue. (i.a.). *Opetuskotihoito kotihoitoon.* <https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/tietoa-meista/hankkeet/tulevaisuuden-kotona-asumista-tukevat-palvelutiakkaile-2021-2023/opetuskotihoito-kotihoitoon/>
- Savaspuro, M. (2019). *Itseohjautuvuus tuli työpaikoille, mutta kukaan ei kertonut miten sellainen ollaan.* Alma Talent Oy.
- Topping, K. (6.12.2005). Trends in Peer Learning. *Educational Psychology*, 25:6, 631-645. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01443410500345172>

Vilka, H., & Airaksinen, T. (2003). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Tammi.

Åkerholm, A. (25.04.2022). *Pohjanmaan TulKOTI - Österbottens TulKOTI*. <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/pohjanmaan-tulkoti-osterbottens-tulkoti>

LIITTEET

Liite 1. Työpaikkaohjaajan opas: opiskelijan ohjaaminen opetuskotihoidossa

Työpaikkaohjaajan opas: opiskelijan ohjaaminen opetuskotihoidossa

Kannettava tietokone ja kuulokemikrofoni

Tabletti ja siihen kuuluva jalusta

Ohjaajan välineet

Ohjaajalla on mukanaan kannettava tietokone sekä tietokoneeseen liitettävä mikrofoni- ja kuulokkeet.

Avaa ohjelmat valmiiksi ennen asiakaskäyntiä. Tämä nopeuttaa suunniteltua ohjaushetkeä sekä turhilta viivästymisiltä vältytään.

Katso välineille tarpeeksi hyvän kokoinen reppu, jossa säilyttää tietokone ja kuulokkeet.

Ohjeista opiskelijoita ohjauksen jälkeen pöytäpuhdistamaan tabletti ja jalusta niihin soveltuvilla puhdistusaineilla.

Opiskelijoiden välineet

Opiskelijapari ottavat mukaansa tabletin ja jalustan. Säilytä repussa välineet sovittuun kohtaan, josta helppo ottaa esille.

Avaa videoyhteys valmiiksi juuri ennen asiakaskäynnin aloittamista, jotta ohjauksen aloittaminen on sujuvampaa.

Ennen ohjauksen aloittamista sovi opiskelijoiden kanssa, mihin sijoittaa tabletti käynnin ajaksi.

Huolehdi päivän päätteeksi, että akkua riittää seuraavalle ohjauskerralle.

Tilannekuva rappukäytävältä

Tilannekuva, jossa auto parkkipaikalla

Ohjaustilanteiden suunnittelu ja toteuttaminen

Osallista opiskelijoita miettimään ennen etäohjauksen aloittamista, että mitkä ovat heidän mielestään hyviä paikkoja ohjata. Tämä saattaa myös avartaa ohjaajan näkökulmaa.

Vältä ohjaamista rappukäytävissä tai muissa tiloissa, joissa asiakkaan yksityisyys voi vaarantua.

Opiskelijoiden kanssa on hyvä suunnitella ennen etäohjauksen aloittamista, että ketkä ovat ne asiakkaat, joilla toteutetaan ohjaus etäyhteydellä. Tämä helpottaa ohjaajana miettimään omaa ohjauspaikkaansa, jossa valvoa asiakaskäyntiä etäyhteyden avulla.

Ohjaajana tulee miettiä, että missä paikoissa on hyvä ohjata opiskelijoita etäyhteydellä. Kovin vilkkaissa paikoissa tulisi pohtia, että onko ohjaajan ohjauspaikka soveltuva.

Oma ergonomia on hyvä ottaa huomioon, jos etäohjaaminen tapahtuu esimerkiksi autossa.

Jotta uudenlaisen ohjausmenetelmän kiinnostusta pidetään yllä ohjaajan ja opiskelijoiden kesken, on hyvä keskustella opiskelijoiden kanssa asiakaskäyntien jälkeen kokemuksista ja olisiko jotain voitu tehdä toisin. Samalla tulee jo keskustelun yhteydessä annettua palautetta.

Kysy opiskelijoilta, että miten toimit ohjaajan roolissa. Tämä helpottaa tavoitteiden saavuttamista sekä onnistumisen tunnetta.